

KULTŪRAS NORIŠU PIEDĀVĀJUMA IZLASE

2024. gada OKTOBRIS

Cienījamie kolēģi,

Un tā tas notiek – jaunais skolas gads aizsākās skaisti un svinīgi. Ar cerībām, apņemšanos, drosmi. Gan skolēniem, gan skolotājiem, gan arī vecākiem, dežurtantiņām, pavārēm, treneriem, kordinģentiem, skolēnu autobusu šoferiem un visiem citiem gribot negribot, atzīstot vai neatzīstot tomēr ir tā īpašā sajūta kā jaunu burtnīcu vai grāmatu atverot – šoreiz viss būs labāk, saprotamāk, sekmīgāk. Šoreiz krāsojums neies pāri malām un paliks kur tam noteikts būt. Šoreiz man izdosies. Tā ir sajūta, kuru jācenšas noķert un apzināties; kuru vērts ielikt savā profesionālo instrumentu kastē un kas labi iederas arī personīgajā uzmundrinošo dārgumu lādītē. Par to pašiem jāatceras un jāmudina līdzās esošie likt šo pieredzi lietā brīžos, kad piezogas nemiers vai raizes, vai nevar saprast, no kura gala lai sāk. Šķiram jaunu lapu, nevis izplēšot un saņurcot iepriekšējo, bet ar pateicību uztverot to kā vienu no skicēm mūsu katra unikālā dzīves audekla tapšanā, un raugāties, kur atkal uzpildīt baterijas.

Šim nolūkam pacilātajā jauna sākuma gaisotnē tik labi iederējās kultūras norises, kuras visā daudzveidības krāšņumā jau kopš paša septembra sākuma baudīja skolēni visā Latvijā. Sociālie mediji rādīja priecīgas sejas, un atsauksmēs lieli un mazi rakstīja aizvien prasmīgākus pieredzētā izvērtējumus. Paldies skolotājiem par gudrām izvēlēm, paldies māksliniekiem par aizvien jēgpilnākiem piedāvājumiem. Ir acīm redzams, ka kultūra ir klātesoša mūsu bērnu un jauniešu dzīvē, turklāt tā ne vien rada prieku un palīdz mācīties, bet arī rosina domāt, palīdz kļūt redzīgākiem, arī dziedina, saliedē un iedvesmo tālākai rīcībai. Tādēļ tā ir tik nozīmīga, un tas ļauj Latvijai pamatoti lepoties ar regulāras kultūras pieejamības sistēmas izveidošanu un uzturēšanu.

Regulāri – tas nozīmē arī sistemātisku darbu. To, ka pašiem vien jāmeklē prieks, pērles un plāksteri, mums māca oktobris. Arī ar dāsno kultūras notikumu klāstu, no kura šajā izlasē iekļauta tikai neliela daļa. Vispirms jau atsauce uz jaunu sākumu, un tāds neapšaubāmi ir Latvijas Nacionālajam vēstures muzejam, kas pēc vairāk nekā 10 gadu pārtraukuma [oktobra beigās vērs restaurētās Rīgas pils durvis](#) visiem interesentiem, pārceļoties no Brīvības bulvāra uz savu vēsturisko mājvietu. Rīgas pils ir ne vien arhitektūras un mākslas piemineklis, bet arī vēstures notikumu lieciniece, un ir tik maģiski atrasties senajā būvē, pa kuras logiem redzami gan gadsimtu gaitā celto baznīcu torņi, gan mūslaiku augstceltnes, kurās spoguļojas garām slīdošie mākoņi. Nodarbības skolēniem pilī būs pieejamas no 27. oktobra, taču drošāk pieteikties jau laikus. Īpaši jāpiemin zinošie un acīm redzami savu darbu mīlošie muzejpedagogi, kuri, pārzinot ikvienu pils stūrīti, uzbur seno laiku ainas šodienas cilvēkam saprotamā veidā. Turklāt viņi paši ir tik jauni, ka nodibināt kontaktu ar jauniešiem tiešām nebūs grūti.

Vēstures zinātājs, veidotājs un stāstu stāstītājs ir arī izcilais Latvijas kino režisors un operators Ivars Seleckis, kura jaunāko veikumu “Turpinājums. Pieaugšana” vērts noskatīties gan pusaudžiem, gan viņu vecākiem. Godinot meistara 90. jubileju, Latvijas Kultūras akadēmijas

Rīgas Kino muzejs izveidojis izstādi “Ivara Selecka iela. Selecku dzimta un kino”, kas stāsta par viņa filmām un to tapšanu, iepazīstina ar filmu tēmām un varoņiem – patiesībā veselu laikmetu Latvijas cilvēku dzīvē. Iespējams, ka kaut ko no šiem piedāvājumiem vērts apvienot, dodoties uz Rīgu saturiski bagātā vēstures izzināšanas ceļojumā.

Bet, tā kā kultūras ceļi ved ne tikai uz Rīgu, tad šajā izlasē atradīsiet arī intriģējošus piedāvājumus citviet Latvijā. Iespējams, ka lielākajai daļai nav nācies sastapties ar Latgales dzejnieka Seimaņa Putāna (1892–1969) dzeju un nav arī skaidrs, kāpēc lai to darītu. Bet, ja nemainīgās tēmas – mīlestība, Dievs, daba, darbs un esība – ierunājuši, iedziedājuši un no sava skatu punkta pasnieguši Ūga, Gustavo, ansis un Jānis Skutelis, ļaujot sastapties pagātnes un mūsdienų jauniešu dumpnieciskajam garam, domas var mainīties un aši jāplāno brauciens uz Latgales vēstniecību “Gors” Rēzeknē.

Savukārt jaunāko klašu skolēnus gaida gan Daugavpils teātris, kur pēc Andras Manfeldes darba “Vai mamma mājās?” motīviem tapusi izrāde “Sarkanās mājas noslēpums”, gan gada nogales klasika – sirsnīgi smeldzīgā izrāde “Sudraba slidas” Latvijas Nacionālajā teātrī, kas šosezon šajā iestudējumā skatāma pēdējo reizi. Sens stāsts, bet tēmas tik aktuālas, it kā no mācību un audzināšanas vadlīnijām ņemtas, taču, teātra valodā izstāstītas, nomet didaktisko toni un atklājas visā cilvēciskajā patiesumā. Līdzīgi ir ar režisoru Andras Doršs un Martas Seleckas piedzīvojumu filmu “Bum!”, kurai scenāriju veidojusi Lote Eglīte – ar humoru nokļūstam pie nopietnām un ļoti vajadzīgām pārdomām un sarunām.

Par cilvēkiem, kuri veido vēsturi, un latviešu nācijas dzimšanu stāsta režisora Māra Martinsona un scenārija līdzautora Daiņa Īvāna vēsturiskā spēlfilma “Zeme, kas dzied”, kas pavisam drīz būs pieejama visā Latvijā. Tāpat kā arī izstāde “Rudens” no *pop-up* izstāžu sērijas “Dizaina procesi tuvplānā”, ko piedāvā Dekoratīvās mākslas un dizaina muzejs, un daudzi citi kultūras notikumi, kurus radījuši Latvijas cilvēki un kuri stāsta par mums un mūsu zemi pasaules kontekstā. Tie varētu labi iederēties Patriotu nedēļā, jo pavisam drīz oktobri – gluži kā sardze pie Brīvības pieminekļa – nomainīs novembris. Tad būs klāt decembris, un pavisam drīz atkal būs iespēja sākt jaunu lapu kalendārā un dzīves grāmatā. Bet pirms tam padarīsim vērtīgas, patīkamas un atmiņā paliekošas šobrīd dotās dienas. Ļoti ceru, ka “Latvijas skolas soma” un mūsu ieteikumi tam palīdzēs.

Aija Tūna,

kultūrizglītības programmas “Latvijas skolas soma” vadītāja

MATERIĀLAIS UN NEMATERIĀLAIS KULTŪRAS MANTOJUMS

Latvijas Nacionālā vēstures muzeja atgriešanās Rīgas pilī

Pēc vairāk nekā 10 gadu pārtraukuma [Latvijas Nacionālais vēstures muzejs vērs restaurētās Rīgas pils durvis](#) visiem interesentiem oktobra beigās, pārceļoties no Brīvības bulvāra uz savu vēsturisko mājvietu.

Kultūrizglītības programmas satura piedāvājumā jau iekļautas divas nodarbības atjaunotajā Rīgas pilī – izzinoša nodarbības “Iepazīsti Rīgas pili” ar iespēju padziļināti pievērsties vienai no trim tēmām (vēsture, arhitektūra un restaurācija) un jēgpilni interaktīva un iesaistoša muzejpedagoģiskā nodarbība “Rīgas pils. Laiks un iemītnieki”. **Nodarbības skolēniem pili pieejamas no 27. oktobra**, taču pieteikties iespējams jau šobrīd.

Izzinoša nodarbība “Iepazīsti Rīgas pili”

Piedāvā: Latvijas Nacionālai vēstures muzejs (LNVM)

Norises laiks: Pēc pieprasījuma; klātienes norise

Kontaktinformācija: LNVM Izglītības un komunikācijas departaments, e-pasts: info@lnvm.lv; tel. nr. 67221357

Mērķauditorija: 1.–12. klase

Plašāk: <https://latvijasskolassoma.lv/norise/izzinosa-nodarbiba-iepazisti-rigas-pili/>

Nodarbībā skolēni iepazīst Rīgas pili – vienu no vislabāk saglabātajām Vācu ordeņa pilīm Baltijas jūras reģionā ar vairāk nekā 500 gadu vēsturi. Nesen restaurētā Rīgas pils ir ne vien arhitektūras un mākslas piemineklis, bet arī vēstures notikumu lieciniece – šajā ēkā Latvijai svarīgus lēmumus pieņēmuši dažādu laiku varasvīri.

Nodarbības gaitā kopā ar muzejpedagogu skolēni iepazīst atjaunotās Rīgas pils telpas (16. gadsimta velves, kolonnas, griestu un sienu gleznojumus u.c. arhitektūras un mākslas elementus), mācās ieraudzīt dažādu laikmetu liecības, izzināt un novērtēt arhitektu un restauratoru darbu un saprast pils un tās iemītnieku lomu dažādos vēstures periodos, tai skaitā mūsdienās. Uzzinot bagāto pils vēsturi, skolēni vienlaikus gūst priekšstatu par svarīgākajiem Latvijas vēstures notikumiem.

Iepriekš vienojoties, iespējams nodarbības laikā padziļināti pievērsties tēmām kontekstā ar atjaunoto Rīgas pili: vēsture, arhitektūra, restaurācija.

Muzejpedagoģiskā nodarbība “Rīgas pils. Laiks un iemītnieki”

Piedāvā: Latvijas Nacionālai vēstures muzejs (LNVM)

Norises laiks: Pēc pieprasījuma; klātienes norise

Kontaktinformācija: LNVM Izglītības un komunikācijas departaments, e-pasts: info@lnvm.lv; tel. nr. 67221357

Mērķauditorija: 7.–12. klase

Plašāk: <https://latvijasskolassoma.lv/norise/muzejpedagogiska-nodarbiba-rigas-pils-laiks-un-iemitnieki/>

Rīgas pils izzināšanai veltītā nodarbība piedāvā skolēniem iepazīt atjaunotās Rīgas pils telpas un ar tām saistītos notikumus interaktīvā veidā. Skolēni tiek aicināti iejusties dažādu laikmetu pils iemītnieku lomās.

Nodarbības sākumā skolēni tematiskajās grupās nodarbības vadītāja virzīti iepazīst dažādus punktus Rīgas pilī un meklē paslēpto mantu, pieredzot pils kultūrvēsturisko mantojumu. Katrā pils punktā, līdzdarbojoties pašiem un klausoties muzejpedagoga stāstījumā, skolēni gūst priekšstatu gan par nozīmīgajiem notikumiem, kas risinājušies Rīgas pilī, gan ēkas arhitektūru. Noslēdzošajā daļā, praktiski darbojoties, skolēni vēlreiz nostiprina iegūtās zināšanas par to, kāds ir bijis pils attīstības ceļš līdz mūsdienās vērojamajai situācijai un kāda ir bijusi Rīgas pils nozīme cauri gadsimtiem. Nodarbība beigās skolēni tiek aicināti reflektēt, veidojot atgriezenisko saiti.

Izstāde “Ivara Selecka iela. Selecku dzimta un kino”

Piedāvā: Latvijas Kultūras akadēmijas Rīgas Kino muzejs

Norises laiks: Saskaņā ar darba laiku līdz gada beigām; klātienes norise

Kontaktinformācija: Muzeja informācija, e-pasts: kinomuzejs@kinomuzejs.lv; tel. nr. 67358873

Mērķauditorija: 5.–12. klase

Plašāk: <https://www.kinomuzejs.lv/lv/notikumi/jauna-izstade-ivara-selecka-iela-seleku-dzimta-un-kino/>

Izstāde ieskatās Latvijas kino režisora un operatora Ivara Selecka daudzveidīgajā darbībā, stāsta par viņa filmām un to tapšanu, iepazīstina ar filmu tēmām un varoņiem. Izstādē apskatāmas unikālas balvas un memoriāli priekšmeti; izstādes veidošanā aktīvi iesaistījies pats režisors.

Izstāde stāsta par Ivaru Selecki kā filmu režisoru, operatoru un kino notikumu veidotāju, parāda Selecka daudzpusīgo ieguldījumu kinomākslā. Svarīgas ceļa zīmes izstādē ir filmu fragmenti un fotogrāfiskas liecības par filmām, to tematiku un varoņiem. Unikālas balvas un memoriāli priekšmeti (vairums no tiem publiski izstādīti pirmoreiz) atklāj režisora filmu nozīmi un ietekmi Latvijas un pasaules kultūrā. Muzejā būs apskatāma viena no visu laiku nozīmīgākajām atzinībām Latvijas kinomākslai – Eiropas kinoakadēmijas balva “Fēlikss” gada labākajai Eiropas dokumentālajai filmai “Šķērsiela” (1988). Izstādes eksponātu vidū ir objekti no filmēšanas vietām, piemēram, Gvinejā un Mongolijā, Selecka cepuru kolekcija un citi darba specifiku raksturojoši apģērbi, piemēram, bruņu veste.

Šobrīd programmas ietvaros skatāma Ivara Selecka jaunākā pilnmetrāžas dokumentālā filma “Turpinājums. Pieaugšana”. Plašāk: <https://latvijasskolassoma.lv/aktualas-kulturas-norises/dokumentala-filma-turpinajums-pieaugšana-skatama-programma-latvijas-skolas-soma/>.

Borisa Bērziņa un Georga Barkāna darbu izstāde “Dieva buča”

Piedāvā: Dekoratīvās mākslas un dizaina muzejs

Norises laiks: Saskaņā ar darba laiku līdz 18. novembrim Vidzemes koncertzāles “Cēsis” Mākslas galerijā, Cēsīs; klātienes norise

Kontaktinformācija: Koncertzāles informācija, e-pasts: info@cesukoncertzale.lv; tel. nr. 64119922

Mērķauditorija: 7.–12. klase

Plašāk: <https://www.lnmm.lv/dekorativas-makslas-un-dizaina-muzejs/izstades/dieva-buca-534>

Vidzemes koncertzālei “Cēsis” atzīmējot savas radošās darbības desmitgadi, viens no svinību pasākumiem ir izstāde, kas iepazīstina ar Latvijas Nacionālā mākslas muzeja krājuma dārgumiem – gleznotāja Borisa Bērziņa un tekstilmākslinieka Georga Barkāna darbu izlasi. Abu meistarū daiļradē saredzamas vairākas būtiskas un vienojošas īpašības. “Borisa Bērziņa glezniecības un Georga Barkāna tekstiliju mantojums ir latviešu mākslas nezūdoša vērtība, kas apliecina radošā gara brīvību un svētību.

Izstādes nosaukums aizgūts no Laimas Slavas grāmatas par Borisu Bērziņu “Dieva buča” (Rīga, Jumava, 2000). Tā atspoguļo laiku un personību, ko Dievišķā dzirksts apveltījusi ar patiesu mīlestību un pašatdevi mākslai.

Forma, krāsa, līnija un faktūra ir galvenie Borisa Bērziņa (1930–2002) glezniecības trumpji. Katrs kompozīcijas kvadrātcentimetrs te pulsē ar dzīvi apliecinošu enerģiju. Savukārt Georgs Barkāns (1925–2010) viens no pirmajiem Latvijā pievērsies drosmīgiem eksperimentiem tekstilmākslā, vairāk domājot par formu, faktūru un krāsu daudzveidību, nevis darbu literāro vēstījumu. Georga Barkāna tekstildarbos apvienojas arhitekta racionālais prāts un gleznotāja emocijas.

MŪZIKA

Koncertuzvedums “Folk pasija. Francis Trasuns”

Piedāvā: Biedrība “Rīgas projektu koris”

Norises laiks: Pēc iepriekš izsludināta grafika, tuvākā norise 18. oktobrī plkst. 19.00 Latvijas Universitātes Lielajā Aulā, Rīgā; klātienes norise

Kontaktinformācija: Maija Gredzena, e-pasts: mai jagredzena@gmail.com; tel. nr.: 29338966

Mērķauditorija: 5.–12. klase

Plašāk: <https://latvijasskolassoma.lv/norise/koncertuzvedums-folk-pasija-francis-trasuns/>

Šis muzikālais uzvedums ir lieliska iespēja iepazīties gan ar garīgajā mūzikā svarīgo formu pasiju, gan ar Franča Trasuna dzīvesstāstu, Latgales kultūru un latgaliešu valodu. Komponiste Laura Jēkabsone, iedvesmojoties no Baha un citu komponistu pasijām, radījusi pirmo pasiju latgaliešu valodā. Tā atspoguļo Latgales vēsturiskās zemes kultūras daudzveidību, apvienojot latgaliešu valodu, tradicionālos garīgos dziedājumus un tematisko līniju. Libreta autore ir latgaliešu dzejniece Anna Rancāne. Koncertuzvedumā piedalās Rīgas projektu koris, Latvijas Nacionālais simfoniskais orķestris, postfolkloras grupa “Rikši”, solists Jānis Strazdiņš, kā arī mākslinieciskais vadītājs un diriģents Kristofers Volšs Sinka.

Latgaliešu un latviešu kultūras un garīgais darbinieks, valstsvīrs un literāts Francis Trasuns (1864–1926) ir viens no nozīmīgākajiem cilvēkiem, kas veicināja Latgales pievienošanu Latvijas kultūrvēsturiskajiem novadiem. F. Trasuns visu mūžu aizstāvēja latgaliešu valodu un kultūru. Franča Trasuna dzīve bija kā krustceles starps starp politisko dzīvi un reliģiju. Savas politiskās karjeras dēļ viņš tika izslēgts no katoļu baznīcas. F. Trasuna dzīves gājums cieši sasaucas ar pasijas formu.

Koncertizrāde “Putāns. Toreiz un tagad”

Piedāvā: Līgatnes radošais kvartāls “Zeit”

Norises laiks: 9. novembrī plkst. 19.00 Latgales vēstniecībā “Gors”, Rēzeknē; klātienes norise

Kontaktinformācija: Signe Putniņa, e-pasts: info@zeit.lv; tel. nr.: 29555189

Mērķauditorija: 5.–12. klase

Plašāk: <https://latvijasskolassoma.lv/norise/koncertizrade-putans-toreiz-un-tagad/>

Šī koncertizrāde iepazīstina ar leģendām apvītā, pret straumi un sistēmu ejošā Latgales dzejnieka Seimaņa Putāna (1892–1969) dzeju, kas restartēta jaunā skanējumā. Spilgts, provokatīvs, mūsdienīgs un ļoti tiešs – tāds ir jaunais skanējums. Un tāda ir S. Putāna dzeja,

kas piedzīvos šodien. Ūga, Gustavo, Ansis un Jānis Skutelis to ierunājuši, iedziedājuši un pasniegs no sava skatu punkta. Svaigs skatījums, bet nemainīgas tēmas: mīlestība, Dievs, daba, darbs un esība. Uzvedumā pagātnes dumpiniecisks gars saplūdīs ar mūsdienīgo.

Koncertizrādē S. Putāna dzejas laikmetīgās interpretācijas skanēs gan oriģinālajā latgaliešu valodā, gan arī atdzejojumos latviešu valodā. Vairāki dzejoļi pielāgoti rečitātvam uz hiphopa bīta muzikālā pavadījuma.

TEĀTRIS

Izrāde “Sarkanās mājas noslēpums”

Piedāvā: VSIA “Daugavpils teātris”

Norises laiks: Pēc iepriekš izsludināta grafika; klātienes norise

Kontaktinformācija: Teātra administrācija, e-pasts: marketing@daugavpilsteatris.lv, tel. nr.: 65426720

Mērķauditorija: 1.–6. klase

Plašāk: <https://www.daugavpilsteatris.lv/izrades/sarkan-as-majas-noslepums>

Izrāde pēc Andras Manfeldes darba “Vai mamma mājās?” motīviem.

Viss sākās ar to, ka vasaras pirmajā dienā mamma, tētis, Annī un Aurēlija ievācās sarkanā mājā, kurā noslēpumainos apstākļos viss pazūd. Ne tikai zeķes, skrūves un burtnīcas... Kādu dienu pazūd pat mamma! Bet kurš atradis mammu, ja mamma ir tā, kas visu vienmēr atrod? Izmeklētājs-japānis steidz ģimenei palīgā un lūdz stāstīt visu no paša sākuma.

Izrāde “Dullais Dauka”

Piedāvā: VSIA “Latvijas Nacionālais teātris”

Norises laiks: Pēc iepriekš izsludināta grafika; klātienes norise

Kontaktinformācija: Teātra administrācija, e-pasts: pardosana@teatris.lv, tel. nr.: 67006336 vai 67006337

Mērķauditorija: 5.–12. klase

Plašāk: <https://teatris.lv/izrade/dullais-dauka/>

Kad dullais Dauka pēdējo reizi bija šeit, uz planētas Zeme, viņš bija deviņus gadus vecs zvejnieku puika. Tagad, pēc 124 gadiem, viņš te ir atgriezies, lai atkal izdzīvotu savu zinātkāri, sastopoties ar pavisam citiem kosmosa un apziņas uzbūves skaidrojumiem, kas ļauj runāt par dzīves pašvērtību un Visuma bezgalību.

Tas ir laikmetīgs stāsts par plašākas patiesības meklējumiem, kas cilvēkiem bijusi svarīga visos laikos, neatkarīgi no laikmeta sociālās realitātes. Izrāde jauniem cilvēkiem, kas ļauj pārbaudīt robežas un uzzināt to, kas atrodas “aiz horizonta”, dažādās šī vārda nozīmēs.

Izrāde “Cosmopolitan*”

Piedāvā: VSIA “Valmieras drāmas teātris”

Norises laiks: Pēc iepriekš izsludināta grafika; klātienes norise

Kontaktinformācija: Teātra administrācija, e-pasts: biletetes@valmierasteatris.lv, tel. nr.: 64207335

Mērķauditorija: 8.–12. klase

Plašāk: <https://valmierasteatris.lv/izrade/cosmopolitan/>

Kaut kur pasaules malā, kur horizonts izlēmīgi tiecas pretim Ziemeļpolam, atrodas divas valstis – Latvija un Igaunija. Tām ir kilometriem gara kopīga robeža un arī jūra ir viena, bet vienam par otru zināms maz. Valodas un paražas ir tik savdabīgas, ka tikai īpaši privilēģētie spēj ieskatīties un saprast katras nācijas domu gaitu.

Kādā jaukā dienā, divi ļoti atšķirīgi cilvēki – Endrjū no Ņujorkas un Germans no Krievijas – dodas uz moteli, kas atrodas uz Igaunijas un Latvijas robežas. Endrjū ir jauns kosmopolīts bez saknēm vai nacionalitātes, tirdzniecības aģents no Rietumiem, savukārt Germans ir izbījis baleta mākslinieks no Austrumiem. Viņi neko nenojauš par otra eksistenci, nezina vietējo valodu vai paražas, un abi slēpj savus patiesos ierašanās mērķus.

24 stundu laikā motelī notiek savādi atgadījumi: satiekas kolorītas personības un četras dažādas valodas, saduras pasaules uzskati un vērtības, slēpti plāni un neizstāstīti stāsti. Pārpratumi un noslēpumi, kas kļūst līdz absurdam komiski.

*Kosmopolīts – cilvēks, kas sevi neuzskata par piederīgu ne pie vienas tautas.

Izrāde “Cilvēki laivās”

Piedāvā: VSIA “Latvijas Nacionālais teātris”

Norises laiks: Pēc iepriekš izsludināta grafika; klātienes norise

Kontaktinformācija: Teātra administrācija, e-pasts: pardosana@teatris.lv, tel. nr.: 67006336 vai 67006337

Mērķauditorija: 5.–12. klase

Plašāk: <https://teatris.lv/izrade/cilveki-laivas/>

Drāma pēc Alberta Bela romāna ar tādu pašu nosaukumu.

Kā izdzīvot mazai tautai starp lielām tautām, ja mūsos cīnās senī aizspriedumi ar modernu māņticību, racionāli priekšlikumi ar iracionālām aizdomām, personiskā labklājība ar nolemtību trūkumam. Vai ir iespējama vienošanās konkrētiem darbiem, ja katram sava taisnība šķiet vienīgā pareizā?

Alberta Bela romāns “Cilvēki laivās” par kuršiem, kas apdzīvo Kuršu mari un ko vārda tiešā nozīmē aprij Sventes kāpa, bet netiešā – blakus dzīvojošie, bagātākie un izglītotākie prūši, tiek uzskatīts par vienu no jaudīgākajiem darbiem latviešu literatūrā.

Melnā komēdija “Lai Dievs stāv tev klāt, tu, nabaga cietēj!”

Piedāvā: VSIA “Jaunais Rīgas teātris”

Norises laiks: Pēc iepriekš izsludināta grafika; klātienes norise

Kontaktinformācija: Dace Tillere, e-pasts: dace@jrt.lv, tel. nr.: 67283225

Mērķauditorija: 7.–12. klase (12+)

Plašāk: <https://www.jrt.lv/izrades/lai-dievs-stav-tev-klat-tu-nabaga-cietej/>

Izrāde pēc Mārtina Makdonas lugas “Bendes”. Melnajai komēdijai Lielbritānijas dramaturgs M. Makdona par pamatu ņēmis reālus vēsturiskus notikumus un personas no tālā 1965. gada, kad Anglijā oficiāli tika atcelts nāvessods (ar pakāršanu) un pēdējie Viņa Majestātes bendes jeb nāvessodu izpildītāji pēkšņi palika bez darba.

Izrādes režisors Alvis Hermanis atzīst: “Komēdija plus ļoti dīvains poētisms – tā varētu mēģināt definēt žanru, kurā lugas raksta dramaturgs Mārtins Makdona. Šis ir krimiķis, kur, atšķirībā no Šerloka Holmsa un Agatas Kristi detektīvstāstiem, skatītājam pašam beigās ir jātiek skaidrībā – kurš tad īsti bija vainīgais? Šo lugu izvēlējamies, jo mūsu mīļajā Latvijā pēdējā laikā ļoti aktuāli ir visiem visus tā kārtīgi pieskatīt, uzraudzīt un, protams, nekavējoties sodīt. Vēlams tā, lai pēc tam neceļas un miers.”

DEJA

Deviņu dejas īsfilmu cikls “Deja + Pilsēta”

Piedāvā Rīgas Starptautiskais kino festivāls

Norises laiks: 18. oktobrī plkst. 18.00 kinoteātra “Splendid Palace” Mazajā zālē, Rīgā; klātienes norise

Kontaktinformācija: Klientu atbalsta centrs, e-pasts: atbalsts@rigaiff.lv

Mērķauditorija: 7.–12. klase (12+)

Plašāk: <https://rigaiff.lv/lv/screenings-2024/deja-pilseta/>

Unikāls laikmetīgās dejas un arhitektūras antoloģijas projekts, kura tapšanā piedalījušās komandas no piecām valstīm – Lietuvas, Latvijas, Igaunijas, Francijas un Ukrainas –, izvedot cauri deviņām arhitektoniskām zonām un objektiem.

Deviņu kinovalodā pierakstīto dejas īsfilmu scenogrāfija ir arhitektūra, kas nepazīst ierastās žanriskās un formālās konvencijas. No okeāna krasta Bretaņā līdz mūsdienu celtnēm, no modernisma avangarda Viļņā līdz kolektīvi aizmirstām pagātnes ēkām. Īsfilmu ciklā saduras ķermenis ar kontekstu.

KINO

Spēlfilma “Zeme, kas dzied”

Piedāvā: Filmu studija “K Films”

Norises laiks: Latvijas kinoteātros un pēc pieprasījuma skolās pie filmu izplatītājiem no 8. novembra; gan klātienes, gan digitāla norise

Kontaktinformācija: Aicinām sazināties ar katru piedāvātāju individuāli

Mērķauditorija: 1.–12. klase (bez vecuma ierobežojuma)

Plašāk: <https://latvijasskolassoma.lv/aktualas-kulturas-norises/programma-latvijas-skolas-soma-bus-skatama-vesturiska-spelfilma-zeme-kas-dzied/>

Režisora Māra Martinsona un scenārija līdzautora Daiņa Īvāna vēsturiskā spēlfilma ir stāsts par latviešu nācijas dzimšanu Pirmo latviešu dziedāšanas svētku laikā 1873. gadā. Tās pamatā ir stāsts par Pirmo latviešu dziedāšanas svētku dzimšanu un uzņēmīgajiem cilvēkiem, kas aizsāka šo unikālo, no paaudzes paaudzē nododamo mantojumu.

“Pirmie Vispārīgie latviešu dziedāšanas svētki 1873. gada jūnija četrās dienās apliecināja jaunas, eiropeiskas nācijas dzimšanu, iesēja demokrātiskas Latvijas valsts identitātes sēklu un Rīgu uz laiku laikiem pārvērtā latviešu kultūras galvaspilsētā. (..)”, norādījis filmas režisors Māris Martinsons.

Piedzīvojumu filma “Bum!”

Piedāvā: Filmu studija “Picture House”

Norises laiks: Latvijas kinoteātros un pēc pieprasījuma skolās pie filmu izplatītājiem no 3. novembra; gan klātienē, gan digitālā norise

Kontaktinformācija: Aicinām sazināties ar katru piedāvātāju individuāli

Mērķauditorija: 1.–6. klase (7+)

Plašāk: <https://www.facebook.com/bumfilma/>

Drīz pēc tam, kad 7. klases skolnieks Hugo ar savām superspējām kļūst par populārāko puisi skolā, viņš saprot, ka būt uzmanības centrā tomēr nenozīmē laimi. Pēkšņā slava iedragā Hugo attiecības ar labāko draugu Tomu, un drīz vien nākas izvēlēties starp statusu un draudzību.

Filmā netrūkst komisku brīžu un maģisku spēju, bet galvenais – tā vēsta par īstu draudzību, kas ir stiprāka par jebkuru superspēju. Filma ar smaidu atgādinās, ka mūsdienu pusaudži bieži vien dzīvo telefonu ekrānos, bet – kamēr viņi klikšķina un *skrollē*, draudzība un īstie piedzīvojumi bieži tiek palaisti garām.

Filmas režisores ir Andra Doršs un Marta Selecka. Scenārija autore ir Lote Eglīte, galvenais operators Gatis Grīnbergs, filmas mākslinieks Jānis Bijubens, kostīmu māksliniece Jūlija Volkinšteine. Filmas producenti ir Uģis Riekstiņš un Elīna Jozauska.

VIZUĀLĀ MĀKSLA

Cikla “Paaudze” Gunāra Binde personālizstāde “Binde 100–10”

Piedāvā: Latvijas Nacionālais mākslas muzejs

Norises laiks: Saskaņā ar darba laiku; klātienē norise

Kontaktinformācija: Muzeja administrācija, e-pasts: ekskursijas@lnmm.lv, tel. nr.: 67324461

Mērķauditorija: 7.–12. klase

Plašāk: <https://www.lnmm.lv/latvijas-nacionalais-makslas-muzejs/izstades/binde-10010-519>

Svinot latviešu fotogrāfa Gunāra Bindes 90. jubileju, skolēni aicināti iepazīties ar viņa daiļradi personālizstādē “Binde 100–10”.

Gunārs Binde (1933) savas 67 gadus ilgās fotokarjeras laikā guvis gan vietēju, gan starptautisku atzinību, par darbiem izpelnoties desmitiem godalgu ārvalstu fotomākslas salonos. Izstādē atspoguļo mākslinieka ceļu uz un cauri šiem panākumiem, veidojot metaforisku dienasgrāmatu par nozīmīgākajiem notikumiem, tēmām un cilvēkiem. Ekspozīcijas vizuālo piedzīvojumu caurvij Bindes personiskās refleksijas par redzamo kā tekstuālā, tā audiālā formātā.

Izstādē nekad neredzēti darbi mijas ar sen aizmirstiem; estētisko pieredzi paspīlgtina pārdomāta gaismu scenogrāfija un speciāli komponēts muzikālais pavadījums, kas ataino mākslinieka nebeidzamo radošumu un sniedz skatītājam iespēju tajā uz mirkli pakavēties.

Elzas Sīles personālizstāde “Zaķīšu pirtiņa / bailes un trīsas”

Piedāvā: Rīgas Laikmetīgās mākslas telpa

Norises laiks: Saskaņā ar darba laiku līdz 27. oktobrim; klātienēs norise

Kontaktinformācija: Mākslas telpas informācija, e-pasts: makslastelpa@riga.lv, tel. nr.: 67026726

Mērķauditorija: 9.–12. klase

Plašāk: https://makslastelpa.riga.lv/Elza_Sile/

Izstāde veidota kā instalācija-labirints, ko veido vairāk nekā 200 elementi, nosedzot 1500 m² lielu platību. Māksliniece Elza Sīle sniedz savu redzējumu par to, kas un kādā veidā no pastāvošā kultūras mantojuma parādītos cilvēku pašdarinātajos objektos un vidēs.

Māksliniece aicina iztēloties pasauli pēc globālas katastrofas, kurā esi viens no nedaudzajiem izdzīvojušajiem. Ir pazudusi gandrīz visa tehnoloģija, saglabājusies tikai neliela daļa zināšanu un darba rīku, taču atgriezušās bailes dabas varenības priekšā. Tomēr cilvēks ir nolēmis cerēt un vēlas izpaust šo jaunatklāto cerību kādā fiziskā formā – bet kā tā varētu izskatīties?

Izstāde “Čau, Niklāv Strunke!”

Piedāvā: Valmieras muzeja Izstāžu nams

Norises laiks: Saskaņā ar darba laiku līdz 20. novembrim; klātienēs norise

Kontaktinformācija: Muzeja informācija, e-pasts: rainakvartals@cesunovads.lv; tel. nr. 26411127

Mērķauditorija: 7.–12. klase

Plašāk: <https://www.lma.lv/aktuali/notiks-izstades-ixo-skaistuma-izcelsme-un-zime-atklasana>

Izstāde tapusi kā sveiciens un veltījums māksliniekam Niklāvam Strunkem (1894–1966) 130. dzimšanas dienā, ieskicējot mākslinieka neparasto personību un mainīgo radošo daudzveidību. Izstādē aplūkojamas dažādu daiļrades periodu liecības – eļļas gleznas, akvareļi, zīmējumi un oriģinālizustrācības, ko papildina fotogrāfiju izlase, kas vizualizē ieskatu biogrāfijā. Ekspozīti mākslas darbi no Latvijas Nacionālā mākslas muzeja kolekcijas, tostarp plašākai publikai nezināmi pēdējā laika jaunieguvumi no Strunkes ģimenes krājuma, trīs pašus jaunākos ieskaitot, kā arī darbi no Jūrmalas muzeja, Zuzānu un citām kolekcijām.

N. Strunke ir viens no oriģinālākajiem māksliniekiem latviešu starpkaru modernistu pirmajā paaudzē – gleznotājs, grafiķis, scenogrāfs un grāmatu ilustrators, darbojies dekoratīvajā un lietišķajā mākslā, rakstījis par mākslu, tādējādi atstājot ievērojamu radošo mantojumu. Ar gleznu “Cilvēks, kas ieiet istabā” (1927), kas ir viens no pazīstamākajiem vietējā klasiskā modernisma paraugiem, Strunke ir ierakstīts Latvijas Kultūras kanonā.

Izstādes “Valdis Bušs 100” otrā daļa

Piedāvā: Mākslas galerija “Art Platz”

Norises laiks: Saskaņā ar darba laiku līdz 27. oktobrim; klātienes norise

Kontaktinformācija: Galerijas informācija, e-pasts: artplatz.office@gmail.com, tel. nr.: 20025002

Mērķauditorija: 9.–12. klase

Plašāk: <https://platzkart.info/lv/calendar/1934/>

Šogad gleznotājam Valdim Bušam aprit 100 gadi. Valdis Bušs iedvesmojās no 20. gadsimta sākuma franču modernās glezniecības, īpaši fovisma. Viņš ir viens no ražīgākajiem Latvijas ainavu meistariem. Mākslinieks, kurš strādāja pie molberta līdz sava mūža pēdējai dienai, atstādamas milzīgu mantojumu – vairākus tūkstošus studiju un gleznu. Izstādē apskatāmie darbi aptver sešas gleznotāja Valda Buša radošās dekādes, turpinot simtgadei veltītās izstādes pirmajā daļā aizsākto stāstu.

DIZAINS

Izstāde “Tintnīcas un spalvaskāti”

Piedāvā: Muzejs “Rīgas Jūgendstila centrs”

Norises laiks: Saskaņā ar darba laiku līdz 1. decembrim; klātienes norise

Kontaktinformācija: Izglītības programmu kuratori, e-pasts: jugendstils@riga.lv; tel. nr. 67181465, 67181464

Mērķauditorija: 1.–9. klase

Plašāk: <https://jugendstils.riga.lv/actual/871/>

Atsākoties mācībām skolās un augstskolās, muzejs aicina aplūkot izstādi, kurā eksponētas tintnīcas, rakstāmpiederumi un dažādi ar rakstīšanu saistīti priekšmeti no muzeja krājuma un privātkolekcijām.

Jūgendstila laikā, kad rakstīja galvenokārt ar spalvaskātu vai tintes pildspalvu, neatņemams rakstāmpiederums bija tintnīca – trauciņš ar tinti, kurā iemērt spalvu pirms rakstīšanas vai uzpildīt pildspalvu. Muzeja “Rīgas Jūgendstila centrs” rakstāmpiederumu kolekcijā ir gandrīz 20 dažādas tintnīcas gan vienkāršas, askētiskas un elegantas, gan arī greznākas, ar dažādiem jūgendstila ornamentiem rotātas. Izstādē skatāmi dažādas stikla, metāla, koka un akmens tintnīcas, kā arī spalvaskāti, tintes pudelītes, papīra preses, papīrnaži. Visu papildinās pastkartes un atmiņu klades ar dažādu rokrakstu paraugiem.

Izstāde “Rudens” pop-up izstāžu sērijā “Dizaina procesi tuvplānā”

Piedāvā: Dekoratīvās mākslas un dizaina muzejs

Norises laiks: Saskaņā ar darba laiku līdz 1. decembrim; klātienes norise

Kontaktinformācija: Izglītības programmu kuratori, e-pasts: dmdm@lnmm.lv; tel. nr. 60001328

Mērķauditorija: 5.–12. klase

Plašāk: <https://www.lnmm.lv/dekorativas-makslas-un-dizaina-muzejs/izstades/dizaina-procesi-tuvplana-rudens-532>

Izstādē sevišķi tiek akcentēta materiālu taktilitāte, atklājot skatītājam to daudzveidības diapazonu: gludi spīdīgais stikls, zeltainā misiņa virsma, raupjās koku mizas, siltais zemes māls un dabīgas rūsas piesātinājums. “Muzeja telpās iemājos zeltainais Latvijas rudens. Šīs sezonas vērtība ir košais ražas laiks, un mēs nekautrēsimies to spoži nosvinēt! Saulīte kļūst zemāka pie horizonta, un zeltainie stari laužas cauri rudenīgajai Latvijas dabai, radot patiesu greznību! Tie izgaismo spilgtās rudens krāsas, reizē izceļot dabas materiālu faktūras,” uzsver projekta kuratore Ieva Kalēja.

Ekspozīcijā pārstāvētas gan Latvijas dizaina ikonas, gan jaunie talanti. Izstādē var aplūkot sešu nacionālo zīmolu – “Kanttari”, “Studio Sarmīte”, “an&angel”, “Vaidava Ceramics”, “Livette’s Wallpaper” un “mammalampa” – produkciju, kas kopīgi uzbūvē Latvijas rudenim raksturīgo noskaņu.

Laikmetīgās keramikas mākslinieces Astras Šēnbergas pirmā personālizstāde “Viss ir galvā”

Piedāvā: Jūrmalas muzeja Bulduru Izstāžu namā

Norises laiks: Saskaņā ar darba laiku līdz 2. novembrim; klātienes norise

Kontaktinformācija: Izstāžu zāles informācija, e-pasts: bulduruizstazu@jurmala.lv; tel. nr. 67752472

Mērķauditorija: 10.–12. klase

Plašāk: <https://www.jurmala.lv/lv/jaunums/bulduru-izstazu-nama-skatama-laikmetigas-keramikas-izstade>

Izstādē skolēniem piedāvā keramikas objektus un instalācijas ar spēles elementiem. Izstāde “Viss ir galvā” ir stāsts par idejām, kas nemitīgi uzplaiksnī prātā, pārtrumpo iepriekšējās un izvirza priekšplānā nākamās idejas.

Māksliniece izstādei radījusi vieglus keramikas objektus, instalācijas, kas atgādina zīmējumus gaisā, kā arī savos darbos ir izmantojusi spēles elementus. Darbi veidoti no akmens masas un porcelāna.

Astra Šēnberga (1979) Latvijas Mākslas akadēmijas Vizuāli plastiskās nodaļas Keramikas apakšnozares maģistrantūru absolvējusi 2020. gadā. Piedalījies grupu izstādēs gan Latvijā, gan ārzemēs.

Jāņa Krieva darbu izstāde “Pagājusī nākotne”

Piedāvā: Dekoratīvās mākslas un dizaina muzejs

Norises laiks: Saskaņā ar darba laiku no 18. oktobra; klātienes norise

Kontaktinformācija: Izglītības programmu kuratori, e-pasts: dmdm@lnmm.lv; tel. nr. 60001328

Mērķauditorija: 1.–12. klase

Plašāk: <https://www.lnmm.lv/dekorativas-makslas-un-dizaina-muzejs/izstades/janis-krievs-pagajusi-nakotne-518>

Latviešu dizainera un vides mākslinieka Jāņa Krieva (1942–2016) pirmā retrospekcija daudzpusīgi iepazīstina ar viņa sniegumu dizainā, kinētikas, vides un interjera mākslā.

Izstāde piedāvā iejusties 20. gadsimta 70.–80. gadu atmosfērā caur viena dizainera daiļrades prizmu. Jānis Krievs, būdams viens no spilgtākajiem latviešu grafiskā dizaina, vides un interjera māksliniekiem un kinētiskās mākslas pārstāvjiem, atstājis tādu radošo mantojumu, kam ir īpaša vieta Latvijas dizaina vēsturē, un tā lielākā daļa glabājas Dekoratīvās mākslas un dizaina muzeja krājumā. Lai sniegtu izvērstu priekšstatu par viņa talanta mērogu un izmantoto telpas organizācijas paņēmieni iedarbību, ekspozīcijā iekļauti vairāk nekā 100 mākslinieka oriģināldarbi – ne tikai rasējumi un skices, bet arī to radoša interpretācija reālajos izmēros.

Kultūrizglītības programmā “Latvijas skolas soma” iekļautas divas izstādes saturā balstītas muzejpedagoģiskās nodarbības divās vecuma grupās – [“Mana pilsēta”](#) un [“Arhitektūra + dizains”](#).

* * *

Atgādnēs praktiskai lietošanai:

- Visplašākā informācija par programmā iekļautajām kultūras un mākslas norisēm atrodama [programmas mājaslapas katalogā](#).
- Mājaslapas katalogā var nebūt norādītas:
 - o visas valsts kultūras iestāžu (tas ir, valsts kapitālsabiedrību teātru, koncertiestāžu, muzeju u. c.) piedāvātās norises, taču tās ir iekļautas programmas saturā un atrodamas konkrēto institūciju mājaslapās.
 - o īslaicīgi notiekošās kultūras norises (izstādes, vienu vai dažas reizes notiekoši koncerti utt.), kuru apmeklēšana jāaskaņo, sazinoties ar programmas komandu.
- Pedagogi lemj par katras konkrētās norises atbilstību noteiktai vecumgrupai un sasaisti ar mācību un audzināšanas darbu.
- Aktuālākās kultūras norises atrodamas ikmēneša izlasēs, kuru [arhīvs pieejams programmas mājaslapā](#) un ir vērtīgs informācijas avots.
- [Mājaslapas aktualitāšu sadaļā](#) atrodama informācija par aktuālām un īpaši izceļamām kultūras norisēm; tur atradīsiet arī skolēnu atsauksmes.
-
- Pašas jaunākās ziņas, foto un videomateriāli atrodami programmas “Latvijas skolas soma” sociālo mediju kontos “Facebook” <https://www.facebook.com/latvijasskolassoma>, “Instagram” <https://www.instagram.com/latvijasskolassoma/> un “X”

https://x.com/LV_skolas_soma, kā arī programmas YouTube kanālā <https://www.youtube.com/@latvijasskolassoma>. Sociālajos medijos aicinām pievienot savu vērtējumu komentāru sadaļās vai dalīties ar kādu no ierakstiem un savu pieredzi.

Par norisēm, kas nav atrodamas nevienā no šiem resursiem, jāpārliedzinās, vai tās atbilst programmas mērķim, sazinoties ar programmas “Latvijas skolas soma” komandu, rakstot uz e-pastu: pasts@latvijasskolassoma.lv.

Programmas YouTube kanālā <https://www.youtube.com/@latvijasskolassoma> ievietoti arī iepriekšējo gadu semināros, konferencēs un forumos sniegtie pedagogu un kultūras nozares ekspertu pieredzes stāsti un lekcijas, t.sk., programmas atklāšanas koncerta ieraksts, kā arī citi audiovizuālie resursi un metodiskie materiāli.

www.latvijasskolassoma.lv #LatvijasSkolasSoma
